

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ดังจะเห็นได้ว่า ปรัชญาความหมายเป็นเชิงนัยเป็นครั้งแรกในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี 2517 ที่พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงผลมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 1)

ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศไทย ฟังฟังความรู้ เงินลงทุน จากภายนอกประเทศเป็นหลัก โดยไม่ได้สร้างความมั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศ ให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก จนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย อันเป็นปีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พระองค์ท่านได้ทรงมีพระราชดำรัส เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 4 ธันวาคม 2540 ไว้ดังนี้ “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่มีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง ความพอเพียงนี้ได้ หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง บางสิ่งบางอย่างนั้นมันมากเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรืออำเภอจะต้องมีความพอเพียงสมควร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, คำนำ) ถ้าสามารถเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้แค่ครั้งหนึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถอยู่ได้ พระราชดำรัส เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 4 ธันวาคม 2541 นี้จึงเป็นที่มาของ

เศรษฐกิจพอเพียง Self Sufficient Economy ความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียง พระองค์ท่านได้ทรงให้ความนิยามคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ ให้พอมีพอใช้อยู่ได้ด้วยตนเอง ให้ยืนบนขาของตัวเองได้ คือ ยืนได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องขอขยืมจากคนอื่นเขามาซึ่งสอดคล้องกับคำว่า Self Sufficient Economy จากพจนานุกรมของ (Webster) ซึ่งหมายความว่า สามารถบรรลุเป้าหมายหรือสำเร็จวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากคนอื่นหรือจากภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 2)

นอกจากนี้พระองค์ท่านยังได้อธิบายขยายความอีกว่า คำว่าพอเพียงมีความหมายกว้างขวางกว่าความสามารถในการพึ่งตัวเองหรือความสามารถในการยืนบนขาของตัวเอง เพราะความพอเพียง หมายถึง การที่มีความพอ คือ มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดแบบนี้ คิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภ อย่างมากคนเราก็อาจจะมีความสุข ความพอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ว่าไม่ต้องเบียดเบียนคนอื่น พร้อมกันนั้นพระองค์ก็สรุปในที่สุดว่า ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล (มยุลี พิมพ์พาท, 2546, หน้า 37-38)

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล และยั่งยืน

หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559 : ฉบับปรับปรุง) ตามมาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา มาตรา 23 ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (แผนการศึกษาชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552, หน้า 14-15)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552, หน้า 26-28) ได้บัญญัติแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานของแผน เพื่อใช้ชี้นำในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ และในการดำเนินการทุกขั้นตอน แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนบูรณาการ เชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬาการศึกษาทุกระดับ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศ และเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้ความสำคัญการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

นโยบายรัฐบาลเน้นคุณธรรมนำความรู้ และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างคุณธรรมหลักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาค้นโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข จากการศึกษาพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ แนวคิด ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 13) หากนำไปสู่การปฏิบัติจะก่อให้เกิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1)

นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2552-2561 เน้น 25 นโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในปี 2553 โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยจะมีแผนการศึกษา 3 ระดับ คือ แผนการศึกษาชาติ แผนการศึกษาจังหวัด และแผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัดเน้นการทำงานแบบบูรณาการ โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างคุณธรรมหลักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาค้น โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ กำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมาย

โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมในการนำคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 โดยทบทวนสภาพแวดล้อมขององค์กรจากการนำผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ปี 2552 ที่พิจารณาจากเป้าหมายจุดเน้นของกิจกรรมสำคัญที่ได้ติดตามจากทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำมาปรับปรุงงานตามนโยบาย และงานสนองนโยบายให้มีมิติความต่อเนื่อง แก่จุดบกพร่อง และพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าส่งผลสู่นโยบายด้านสังคมของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยปี 2553 คือ คุณธรรมนำความรู้ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความสามัคคี คุณธรรมตามหลักสุตร และหลักคุณธรรมที่ค้ำชู โดยคณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน โดยมีจุดเน้น คือ ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ นำคุณธรรมที่ค้ำชูเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้วัฒนธรรมองค์กร โดยให้ความสำคัญแก่การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 4)

การจัดการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายสำคัญ คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยมเอกลักษณ์ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ

1. การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ
2. การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจ

พอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง และไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้ และทำเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 3)

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จัดการศึกษาโดยกำหนดกลยุทธ์เป้าประสงค์ และวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสมให้สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและประชาชนท้องถิ่น รวมทั้งสนองนโยบาย กลยุทธ์ของรัฐบาล และสำนักงานคณะกรรมการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาในรูปแบบ 5 กลยุทธ์บวก 1 กล่าวคือ กลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 กลยุทธ์ รวม 4 กลยุทธ์ 16 จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นอีก 1 กลยุทธ์ ซึ่งถือว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จึงเป็นองค์กรแห่งคุณภาพ มีความเข้มแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนดูแลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณธรรม และพัฒนาสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรับปรุงหลักสูตรและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้มีความเหมาะสม และสร้างความมุ่งมั่นให้โรงเรียนในบ้านแห่งการเรียนรู้ ครูมีความเป็นมืออาชีพ และนักเรียนคิดเป็น ปฏิบัติได้ ใฝ่คุณธรรม มีความสุข และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กเป็นภารกิจที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มุ่งมั่นขับเคลื่อนอย่างไม่หยุดยั้ง และพร้อมกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้วยสโลแกน “3 D 4 ใหม่” สืบต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2553, หน้า 10)

จากที่กล่าวข้างต้นในส่วน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตามและมีความจำเป็นต้องบริหารตามนโยบายการบริหารโรงเรียนโดยนำแนวคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เพื่อสอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เคียงคู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพให้มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของครูให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาและนำผลการวิจัยเรื่องความสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง
ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน และครู

3. เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จใน
การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จ
ในการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
แตกต่างกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ
ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของ
ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงใน 2 ส่วน ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 3)

1.1.1 การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

1.1.2 การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย

- การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน
- การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

จากขอบเขตเนื้อหาดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้ผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จผู้วิจัยยึดคัมภีร์ประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 ได้ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
5. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน 146 คน ครู 1,593คน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร โรงเรียน 108 คน และครู 310 คน

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

1. เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
2. ตำแหน่ง
 - 2.1 ผู้บริหาร
 - 2.2 ครู
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 3.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 3.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
5. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ขอบเขตด้านเวลาและสถานที่

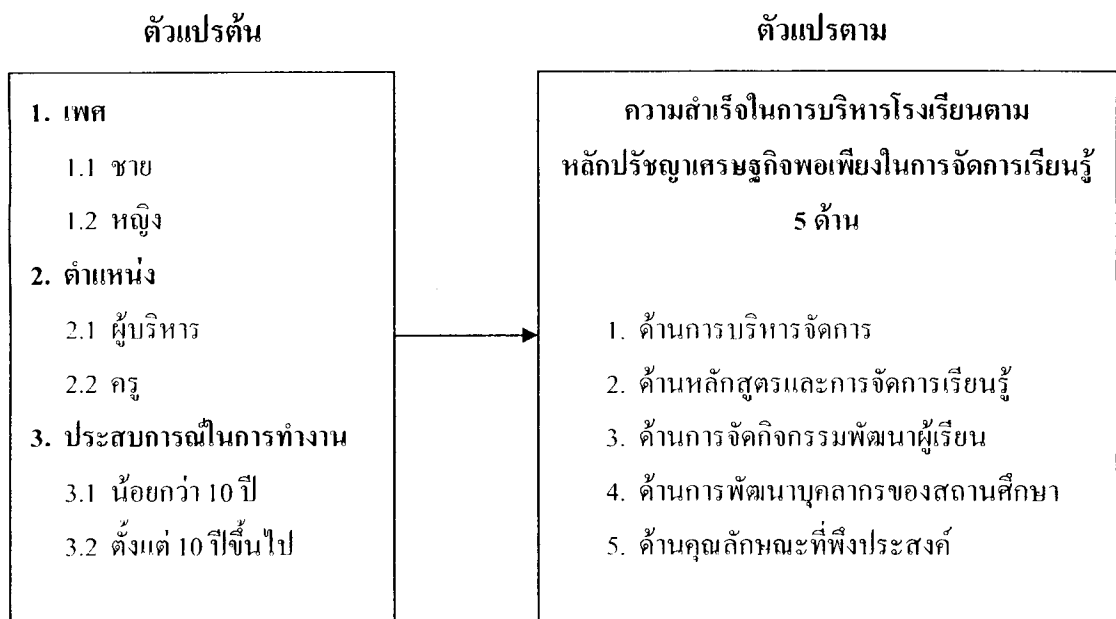
ทำการศึกษาในปีการศึกษา 2553 คือ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2553-วันที่ 10 มีนาคม 2554 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 4-20) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 1-8) กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาและในการบริหารโรงเรียนด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร

และการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษาตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครู งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีผู้บริหาร โรงเรียน ครู เป็นตัวแปรต้น และความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (บทที่ 2) มาเป็นแนวคิดในการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้

การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษาใน 2 ส่วน คือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน โดยมีเป้าหมายการปลูกฝังและสร้างค่านิยมการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย

1. การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติการจัดการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารด้านนโยบาย การบริหารงบประมาณ การบริหารงานวิชาการ และการบริหารทั่วไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร หมายถึง รายวิชาที่กำหนดไว้ให้ศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง และการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรให้ได้ผลดีและมีคุณภาพ จัดกิจกรรมและสื่อทุกชนิดในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 ด้าน คือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือ กิจกรรมผู้เรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4. การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจรวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ผลลัพธ์หรือภาพความสำเร็จของโรงเรียนและผู้เรียนในการบริหาร โรงเรียนมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเสริมสร้างให้โรงเรียนและผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความสำเร็จ หมายถึง ระดับคุณลักษณะ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อันเป็นผลมาจากการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี ศรัทธา เชื่อถือ หรือมีเจตคติที่ดีต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ครู หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ซึ่งแบ่งออกเป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครู

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นข้อมูลที่ใช้ในการบริหาร โรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่อพัฒนาในด้านอื่น ๆ ของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3. หน่วยงานทางการศึกษามีแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ